

Cesta od rybníka, IV.

„Skutečně chceš být zdravý?“ „Pane, nemám nikoho, kdo by mě snesl do rybníka, když se voda rozvíří. Než tam dojdu já, jiný už tam sestoupí přede mnou.“ „Vstaň, vezmi své lehátko a jdi pryč.“ (Jan 5, 6.7.8.14)

Jeden člověk se celý svůj život chce ponořit do magických vod rybníka (Jan 5, 1–18). Je nemocný. Je zoufalý. Před očima vidí zástupy podobně postižených. Ti všichni *chodí do rybníka*. A tak se sám utvrdil ve svém vnitřním imperativu: musím *jít do rybníka*. Copak je smyslem jeho života rybník? „Chceš být vůbec zdravý?“, ptá ho se Ježíš. Nechce. Chce se ponořit do rybníka. Ježíšův pokyn, aby odešel pryč, ho vlastně zklamal. Na svoji bezmocnost a nesamostatnost si zvykl. Nechce být vděčný. „Podívej se, vždyť jsi zdravý!“ (v. 14). Někdy se lidé prostě nechtějí uzdravit a dál sní o svém rybníku.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

„Nedivte se, neboť přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší hlas Syna člověka a vyjdou.“ (Jan 5, 28).

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Vnímáte bezmocnost i roztřesené emoce jako součást duchovního života?

Jak by „ideální bůh“ měl ve světě působit?

Mohla by místní církev ukazovat své přátelství opuštěným lidem? ^{Job 2, 11}

V Markově evangeliu je cca 16 zmínek o **modlitbě** (řec. *proseuché*) ve smyslu gesta, postoje, naslouchání Bohu, prosby o projev Boží moci, díkůvzdání, zpěvu... (v NZ je asi 18 různých významů). S odkazem na Boží příkaz „Opakuj [tato slova], když uléháš i vstáváš.“ (Dt 6, 7) je modlitba *Šema Jisrael* (Dt 6, 4–9; 11, 13–21; Nm 15, 37–41) od nepaměti součástí ranních i večerních modliteb židovského národa. Je pravděpodobné, že Ježíš znal i ranní modlitbu *Amida* (čes. *vzpřímený postoj*), která mohla být inspirací pro formulaci pozdější modlitby *Otče náš* (Mt 6, 9–13). ✚ Starozákonní kniha **Job** (hebr. *Ijób*; etymologie nejistá, snad *Kde je otec?*) je vysoce kvalitní literární dílo, které v promyšlení otázky utrpení snese srovnání s dochovanými dokumenty Blízkého východu (např. babylónská báseň *Ludlul běl němeqi*). Job dává do souvislosti téma bolesti s osobním zápasem o ryzí víru. Dialog s (nedůvěryhodnými) přáteli, otevřená otázka po smyslu utrpení, situace vyvolávající soucit, i úžas nad krásou světa jsou stále podnětné. Ač se jedná o vcelku rozsáhlý biblický spis, v katolické i židovské liturgii se čtou řádově procenta. O to častěji z něj čerpají umělci.

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „tvůj vtělený Syn bezprostředně poznal naši bezmocnost a zranitelnost;“
učíš nás soucitu, který uzdravuje vztahy;“

Co? „probud v nás důvěru, abychom ani v bolesti nezapomínali na vděčnost;
ať planými frázemi o modlitbě neztrácíme ze zřetele trpícího člověka;“

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.

S východem nedělního slunce nazaretský Ježíš opouští Kafarnaum. Jeho životním posláním je učit a hlásat Boží království. Řada místních si však v něm přála mít lékaře a terapeuta. Dokážeme naslouchat Božímu sdělení? Máme životní naději? Netoužíme po bezpracných řešeních?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajcnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očišť mě od hříchu.“

V: Svědčíš o spáse člověka, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Dotýkáš se lidí zdrcených a bezútěšných, Kriste:

smiluj se nad námi.

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: Tvé slovo má moc nás probudit k tvořivému křesťanskému životu, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,

odpusť nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.
Chválíme tě. Velebíme tě. Klaníme se ti.
Oslavujeme tě. Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.
Pane a Bože, nebeský Králi, Bože, Otče všemohoucí.

Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.
Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi;
ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý, ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,
se svatým Duchem ve slávě Boha Otce. Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

„Amen, amen, pravím vám: Přichází hodina – ano, už je tady – kdy mrtví uslyší hlas Božího Syna a ti, kdo uslyší, budou žít.“ (Jan 5, 25)

Jobovi se zhroutil celý svět. Rodina, domov, jakékoli potěšení se proměnilo v prach, svrab a smrad. Nyní sedí na smetišti svého života a čeká na Smrt. A kde je Hospodin? A kde je v tom příběhu vůbec lidskost? Přátelé se shromáždili, ale týden se nikdo nezmůže ani na slovo (Job 2, 13). Když Job konečně promluví, Elífaz z Temanu najde odvalu mu odpovědět. „Sám jsi pomáhal zraněným a nemocným. Říkal jsi, ať už nehřeší, vždyť spravedlivé a věrné Hospodin chrání. Teď jsi ztratil svoji poctivost. Myslíš, že tě ve tvé hříšnosti Bůh vyslyší? Přesto se zkus modlit.“ Byly to tehdy přátelské rady k nezaplacení... Zbožné tlachání o tom, že je třeba tiše snašet Boží trest a láskyplně se modlit. Místo soucitu, odsouzení (srov. Lk 18, 9–14).

Úryvek z knihy Job.

7, 1–7 (Šrámek+jäg)

Kéž by mě Bůh zahubil: 6, 1 ≈ 7, 21

M Což nejsou svízele údělem člověka na této zemi?
A není život jen každodenní robotou nádeníka?
Jako otrok touží po stínu
a jako nádeník čeká na svoji mzdu,
tak jsou mým údělem měsíce prázdnoty
a zoufalé noci mým přídělem.
Schoulím se k spánku a říkám: „Kdy budu moci vstát?“
A noc se vleče a já se až do úsvitu převracím z boku na bok.
Mám tělo pokryto červy a zaschlými strupy:
kůže mi praská a hnisá.
Mé dny jsou rychlejší než tkalcovský člunek
a plynou bez naděje.
Pamatuj, že můj život je pouhý vzdech
a mé oko již nikdy nespatří štěstí.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

„Ten nazaretský člověk během synagogální bohoslužby vyhnal démona a uzdravil nemocného,“ šíří se zpráva, když Ježíš se svými přáteli procházejí městečkem. Mohl by těch lidí uzdravit víc? Jaká škoda, že je šabat a nemocní se nesmějí nosit ulicemi!

(E – Evangelista; J – Ježíš; Š – Šimon)

Úryvek z evangelia podle Marka.

1, 29–39 (BOG+jäg)

Ježíš osvobozuje Petrovu tchyni od horečky: 1, 29–31

E Hned jak Ježíš vyšel ze synagogy, vstoupil s Jakubem a Janem do Šimonova a Ondřejova domu. Šimonova tchyně ležela v horečce. Hned mu o ní pověděli. Přistoupil, vzal ji za ruku a pozvedl ji. Tu jí horečka přestala a ona je obsluhovala.

E Když nastal večer a slunce zapadlo, přinášeli k němu všechny nemocné a posedlé. Celé město se shromáždilo u dveří. I uzdravil mnoho nemocných s rozličnými chorobami a vyhnal mnoho zlých duchů. Nedovoľoval však zlým duchům mluvit, protože věděli, kdo je.

Opouští Kafarnaum: 1,35–39

E Brzo ráno, ještě za tmy, vstal a vyšel ven, zašel si na opuštěné místo a tam se modlil. Šimon se svými druhy se pustili za ním. Našli ho a řekli mu:

Š „Všichni tě hledají!“

J „Pojďme jinam, do blízkých městeček, abych i tam kázal, protože kvůli tomu jsem přišel.“

E A procházel celou Galilejí, kázal v jejich synagogách a vyháněl zlé duchy.

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Celé městečko čekalo na západ slunce. Už už aby začal nový den. Pak se otevřely dveře domů a brány dvorců. Lidé s nemocnými na nosítkách nebo jen v náručí postávali před jedním z domů. Nazaretský host během jediného dne vzbudil v městečku značný ohlas. Začalo to v synagoze s tím pořvávajícím člověkem a pak následovala Šimonova tchyně. Ježíš ve svém hlásání Božího evangelia (Mk 1, 14) a *odpočimutí* (hebr. *šabat*) očividně nedělá rozdíly: muži, ženy, lidé v centru dění, i ti, skrytí v domácnostech. Obyvatele Kafarnaum to postavilo na nohy (v. 33–34). Musela to tehdy být pro Ježíše i Šimonovu rodinu dlouhá noc.

Věčné trápení člověka nad vlastní bezmocností, zranitelností, křehkostí je tedy zažehnáno? Přijde Pán, dotkne se, a všichni budou uzdraveni? Nebyl by to krásný svět bez bolestí, utrpení, nemocí a umírání? Pro někoho jistě ano. Netvoří však ochota snášet a překonávat utrpení oporu naší lidskosti, obětavé lásky, i soucitu? Starozákonní Job ví své. Jeho bolestný výkřik vyjadřuje jak odmítání, tak hledání Boha. „Proč?“ „Proč zrovna já?“ „Proč tímto způsobem?“ Je to zvláštní niterné napětí, ve kterém člověk snáší působení Zla, ale dobrého Boha se dovolat nemůže. Prožívali něco podobného i lidé v Kafarnaum? Bezpochyby. Ježíšova přítomnost v jejich městečku, v synagoze, i v obyčejném domě, se sama *stala evangeliem* a náznakem odpovědi na otázky, které jakéhokoli člověka rozechvívají až do morku kostí.

Šimon si s netušenou úlevou uvědomuje, co se tu noc odehrávalo pod jeho střechou. Nad ránem běží ze Ježíšem: „Všichni tě hledají! Já tě hledám! Máš zde spoustu práce!“ V hlavě se

mu rodí myšlenka kafarnaumského lazaretu. Jenže k čemu je člověku zdraví, když nezakusí Boha? Mladý rabbi tuší, že na jeho slova už v Kafarnau není nikdo zvědaví. Chtějí zázraky. Když pár blízkým lidem říká: „Pojďme jinam,“ město už má za zády. Chce být hlasatelem Božího království (Mk 1, 15) a Šimon s ostatními potřebují pochopit úlohu *učedníka*. Není důvod se vracet do minulosti, byť nedávné a vcelku příjemné. Aby mohli růst, potřebují se dívat dopředu, protože je očekávají „ještě větší věci“ (Jan 1, 50). V té chvíli možná byli zklamáni. Těžko si představit, jak ten spěšný odchod Šimon vysvětloval doma manželce a tchyni. Hlásat a učit, že by mělo být důležitější než uzdravovat lidé zoufalé a bezmocné (srov. Lk 4, 25–27)? V tomto napětí bude Kristova církev žít i po tisíci letech...

Šimonova věta „Všichni tě hledají!“ má asi stejnou vypovídající hodnotu jako „Všichni to viděli v televizi!“, „Sleva pro každého!“ nebo „Žije tím celý internet!“ Bezprostřední zaujetí a emoce jsou nezpochybnitelné, ale další den přinesou zpravodajské servery nové informace a na všechno včerejší začne pomalu sedat prach. Vůči této (prázdné) euforii se Ježíš doslova otáčí zády. [Když ho v jiném příběhu, ale v podobné situaci, chtějí lidé prohlásit za krále, utíká od nich pryč, že ho ani hladina galilejského jezera nezastaví (Jan 6, 14–17)!] To, co v Markově vyprávění představovalo předěl mezi Šimonovou laciností a Ježíšovým posláním, byla rabbiho modlitba „brzo ráno, ještě za tmy“ (Mk 1, 35). „Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je jediný. Miluj Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou silou!“ (srov. Dt 6, 4–5) Nebude to dlouho trvat a několik žen bude nedaleko Jeruzaléma v podobně brzkou hodinu procházet ztichlou zahradou a hledat Ježíše. Nebudou však vykřikovat „Všichni tě hledají!“ Budou jen tři. Ostatní se budou ukrývat před světem, zamčení za dveřmi. Dvěma Mariím a jedné Salome se tehdy dostane odpovědi: „Hledáte Ježíše Nazaretského, ukřižovaného. Byl vzkříšen, není tady. Ale jděte a povězte jeho učedníkům, i Petrovi: Jde před vámi do Galileje, tam ho uvidíte, jak vám řekl.“ (Mk 16, 6–7). Šimon Petr se má vrátit na místo, kde se poprvé setkal s nazaretským Ježíšem; kde poprvé zažil Boží *evangelium*; kde poprvé zaslechl uzdravující moc hlášeného Božího slova. Snad si stavbu kafarnaumského lazaretu napodruhé rozmyslí.

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

„Amen, amen, pravím vám: Kdo slyší mé slovo a věří tomu, který mě poslal, má věčný život a nepodléhá soudu, ale přešel už ze smrti do života.“ (Jan 5, 24)

Ať už Šimonova tchyně na tom byla zdravotně jakkoli, Ježíš ji *vzal za ruku, pozvedl* a navrátil zpátky do života.^{Mk 1, 31} Stala se jeho hostitelkou. Ve křtu jsme i my povstali k novému životu, abychom druhým nabídli pomocnou ruku.^{Mt 25, 31–46} Odložili jsme propocené šaty hříchem nemocného člověka a po křestní koupeli *oblékli Krista*.^{Gal 3, 27}

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,
narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřížován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství svatých,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli
k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1-2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímluvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Přijď, Pane Ježíši!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, na zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětlivi můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, pedagogy, akademiky a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

„Amen, amen, pravím vám: Syn nemůže sám ze sebe konat nic, nýbrž jen to, co vidí, že koná Otec; co totiž koná on, koná stejně i Syn.“ (Jan 5, 19)

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.
Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuveď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Povzbuzení apoštola Judy: (srov. Jud 20–25; BOG)

„Milovaní, stavte svůj život na své přesvaté víře. Modlete se ve spojení s Duchem Svatým. Uchovejte se v Boží lásce a očekávejte milosrdenství našeho Pána Ježíše Krista pro věčný život. Smilujte se nad těmi, kdo kolísají. Jiné zachraňte z ohně a vytáhněte je.

Tomu, který má moc uchránit vás před pádem a uvést vás radostné a čisté před svou velebnost, jedinému Bohu, který nás zachránil, buď skrze Ježíše Krista, našeho Pána, sláva, velebení, vláda a moc, jak to bylo přede vším časem, tak buď nyní i navždycky. Amen.“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doveď nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

„Rabbi, najez se!“ „Já mám k jídlu pokrm, který vy neznáte.“ „Přinesl mu někdo něco jíst?“ (Jan 4, 31.32.33)